

Важливим є питання про збереження культурної спадщини: багато історичних та культурних пам'яток нині знаходяться під загрозою знищення або погіршення стану через природні катаклізми, забруднення, знос, неправильне використання, повномасштабне російське вторгнення. Це вимагає відповідних заходів для збереження цих пам'яток для майбутніх поколінь. Зараз існує питання зберігання вітражів, яке було згадано на початку: їх реставрація та зберігання завжди було проблемою, оскільки вони часто зникали безслідно з церков та костелів, і під час війни та ракетних ударів це лише поглиблюється.

Консервація артефактів також є проблемою. Музеї зберігають історичні артефакти, проте їхній стан з часом може погіршуватися. Необхідно розробити нові методи та технології для збереження артефактів і збереження їх від пошкоджень та зносу. Цьому підтвердження — вітражі, крихкі і вибагливі в зберіганні.

Підбиваючи підсумок, можна зазначити, що проблема вітражного мистецтва потребує вивчення та уваги — потрібно дбайливо його зберігати, вивчати, консервувати та правильно за ним доглядати. Це велика культурна спадщина для України, яку не можна загубити, на чому наголосимо окремо. Колекцію вітражів Лариси Міщенко будуть реставрувати, можливо, саме це стане початком для більш детального вивчення, її та вітражів загалом; приверне увагу до такої проблеми, як неობізнаність людей, яку може виправити більша доступність історії та музеезнавства.

В. Кащєєва

ОСОБЛИВОСТІ БОЙКІВСЬКОЇ ВИШИВКИ

V. Kashcheieva

PECULIARITIES OF BOIKY EMBROIDERY

Вишивка посідає одне з найважливіших місць в українській культурі. Кожний регіон має унікальні особливості у цьому ремеслі. Але, на жаль, не всі субетноси нашої країни ретельно вивчені і поширені серед українського населення, зокрема бойки. Бойківська вишивка, як і сама їхня культура, не так відома на теренах України, як, наприклад, гуцульська чи лемківська.

Вишивка карпатських регіонів має багато відмінностей від Центральної і Правобережної України, оскільки саме в етносів гірських регіонів найдовше збереглися давньоруські принципи вишивки.

Бойки, на відміну від своїх сусідів, мінімально прикрашали одяг та речі, для них головним була функціональність, а не естетика. Цей народ байдужий до прикрас і яскравих кольорів, бойки живуть своєю працею. Та, незважаючи на це, бойківські жінки вишукано прикрашали одяг, візерунки не повторювались і кожна майстриня привносила щось своє у вишивку, не відходячи від старих канонів.

Вишивка для бойків мала магичний характер, оскільки перш за все прикрашали ті частини, які мали отвори, «щоб через них не проник нечистий дух». Шия, плечі і рукава були обов'язково оздоблені орнаментом, адже повинні були залишатись міцними і захищати своїх власників.

Вишивали різними техніками — «низинкою», «стебнівкою», «подвійним хрестиком», «вирізуванням», «настилуванням», «художньою гладдю». Активно застосовувались з'єднувальні і обметувальні шви.

Розташовувалась вишивка на вуставках, на комірі і манжетах сорочок, спідницях, запасаках, фартуках, рушниках і т.д. Характерним для бойків є розміщення вишивки на складках, дрібних густих зборах на рукавах і талії. Для прикрашання користувались особливим стібком, який надавав одягу більшої рельєфності.

За формою у вишивці переважав геометричний орнамент: квадрати, восьмипелюсткові розетки, хрестовидні форми. Характерна чітка система розміщення геометричних мотивів. Часто зустрічається сітчаста композиція, в основі якої лежить ромб. Але були властиві і рослинні мотиви, у деяких селах вони поєднувались з геометричним орнаментом на одній сорочці.

Кольорова гама традиційно більш стримана: чорні, червоні, сині кольори. Цікаво, що поєднання червоного і синього кольорів передувало класичній червоно-чорній гамі. Червоний вважався обереговим кольором, тому він постійно використовувався у вишивці. До кінця XIX ст. вишивка стає різнобарвною, починають поєднувати нитки рожевих, зелених, оранжевих, фіолетових відтінків.

Характерне для Бойківщини явище — декоровані вишивкою майже на всю площину рукава жіночих сорочок. Вишивали смуги в горизонтальному порядку, в сорочках уставкового крою стрічки розміщувались від манжети до уставки.

Окремої уваги заслуговують чоловічі сорочки Долинщини і Рожнятівщини. Вони мають рідкісне для української вишивки явище — вишиті уставки. Прикрашались уставки двома горизонтальними стрічками, одна з яких посередині уставки ніби загортала вверх, тим самим з'єднувала два елементи.

Бойківська вишивка — унікальна для українського народу. Вона проста і чітка, але все одно вишукана. Їй притаманні ритмічність та абстрактність. Різноманітність кольорів і технік надають можливість робити унікальні візерунки з різноманітною композицією. Домінування геометричного орнаменту робить вишивку бойків унікальною, та не заважає поєднувати рослинні мотиви, що у свою чергу робить одяг ще вишуканішим і особливим.

Є. Фіногенова

ПРОЦЕС ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ КОСІВСЬКОЇ КЕРАМІКИ

Ye. Finohenova

PRODUCTION PROCESS OF KOSIV CERAMICS

З часів виникнення і до сьогодення косівська кераміка зазнала значних змін. Адже з'являлися більш ефективні та нові методи, які пришвидшували процес творення виробів та мінімізували відсоток браку. Майстри вдосконалювали виготовлення та оздоблення, створювали нові форми та орнамент, але при цьому вироби лишалися в межах спільної стилістики. Косівський посуд, дитячі іграшки, різноманітні сувеніри, кахлі та інші предмети декоративно-ужиткового характеру представлені в різних музейних установах. Але гончарна технологія осередку не висвітлювалася музейними засобами.

Для виробів майстри найчастіше використовують глину темно-сірого кольору. Спочатку її вимішують до стану, коли на гончарному крузі можна буде надати форму майбутньому виробу. Потім виріб злегка підсушують і зверху поливають «побілкою» (біла глина, ангоб) чи червоною (червіль) глиною. Ангоб перед цим розбавляють водою і доводять до потрібної консистенції, а потім поливають. Згодом виріб знову підсушують для того, щоб ангоб повністю застиг.